

افغاني دولتي سيستم د افغاني ټولنيز اخلاق په لومه کې

په نړيوالو رسنيو کې می ولوسټل، چې په سعودي عربستان کې شپږ تنه د باندیتیزم په گرمټیا د اسلامي شریعت له غوښتنو سره سم په سزا رسول کېږي. مگر کله چې ما د دغو خلکو په اړه د سعودي عربو قضایي پریکړه ولوستله، نو هیڅ پېښ پاتې شوم، ځکه چې د دغو خلکو ښی لاس باید له دوو بندو بیل او پری شي او بیا یی کینه پښه غوڅه شي. دغه اشخاص د ۲۰ تر ۳۰ کلونو عمر لري. زه په دی پسی نه گرځم، چې دغه مجرمین به څه احساسوي یا به یی پښی او لاسونه پری کېږي، مگر له دغه پېښی وروسته د هغوی د ژوند او مراقبت پراونه د کورنیو غړو او ټولنی لپاره ډیر زړه بوږنونکي او ستونزمن دي.

زه لکه یو ډاکټر غواړم د دغسی پېښی په اړه، کله چې د یو انسان لاس او یا پښه قطعې شي، نو له کومو ستونزو سره مخامخ کېږي، لږ روښنایي واچوم. ما به تر ننه له څو زرو ډیر خلک عملیات کړي وي، خو کله چې د یو انسان د لاس یا د پښو د پری کولو موقع راورسیږي، نو دغه بدمرغه خبر ناروغ ته په آسانی نشي ویل کېدلی، نو له ناروغ سره د څو پراونو په ترڅ کې دغه خبره یادېږي، ځکه چې وروسته له عملیاتو د انسان په ژوند کې ډیر داسی بدلونونه راځي، چې انسان له ډیرو سایکولوژیکي، کورني او ټولنيزو ستونزو سره مخامخ کوي.

وروسته له دی چې د پښی یا د لاس د پریکولو موافقه له ناروغ سره وشي، نو لومړی خو ناروغ د گنشمیر نورو ډاکټرانو لکه سایکولوژیست، د ریولیدیشن (بیا رغاونی) ډاکټر، اورتوپید، فیزیوتیراپیوفت او کورني کارپوه سره مرکي تر سره کوي او وروسته له دی د عملیات مالومات تر لاسه کوي او بیا له غوښتنی سره سم عملیات تر سره کېږي، چې وروسته له عملیاتو ناروغ د څو میاشتو په اوږدو کې ورو ورو بیرته ټولنيز ژوند ته وراوړي او بیا هم خپل نیمگړی ژوند پر مخ بیایي، خو اسلامي قاضیان هسی د یو چا سر پری کړي او یا یی غړي ورغوڅ کړي، د دغو پېښو ټولنيزو عواقبو ته بیا پام نه کوي، چې په ټولنه کې بیا څه کېږي، نو اوس به راشم دی ته چې وروسته د پښی او یا هم لاس له پریکولو کومی ستونزی د یو انسان په ژوند کې رامنځ ته کېږي او کوم عاقبت د کورني ژوند او ټولنيز بهیر ته لري، نو هره ستونزه به بیله یاده کړم:

۱ - د عملیات او له عملیاتو وروسته گواښونه: د عملیات په ترڅ کې د خونریزي او یا هم د بی سدي د درمل له کبله کېدلی شي یو انسان خپل ژوند له لاسه ورکړي او یا هم وروسته له عملیاتو د زخمونو له شریدلو او یا هم زوی نیولو سره مخامخ شي، چې د بل عملیات د تر سره کولو گواښ رامنځ ته کوي او پورته نومولشوی ستونزی نوری هم پیاوړی کېږي.

داسی به گومان وکړو، چې عملیات نتیجه ورکړه او د زخم لومړنی درملنه، چې کوکونه تری لری شي، نو دری اونی په دربر کې نیسي، خو د ناروغ درمل لا هم نه دی تر سره شوی. وروسته له ۳ اونیو ناروغ په پرمختللو ملکونو کې د بیارغاونی پالنتونونو ته استول کېږي، خو په وروسته پاتی ملکونو کې هسی کور ته استول کېږي. وروسته له ۳ میاشتو د دی امکانات رامنځ ته کېږي، چې غوڅی شوی پښی ته ساختگی پښه یا پروتیز جور شي او بیا به ناروغ د ۳ میاشتو په بهیر کې تمرینات کوي، چې وکولی شي له ساختگی پښی سره وگرځي، نو بیا هم ژوند ورته نیمگړی پاتی شي، مگر په شرعي قضایو کې د پښو او لاس پری کول پرته له بی سدي تر سره کېږي او د بیارغاونی پروگرامونه خو هسی هم ورته نشته.

کله چې د یو انسان یوه پښه پری شي، نو د هغه په ماغزو کې د بشپړی پښی انځور او احساس موجود وي، چې دغه ناروغان پرته له سمی روغتیایي رهنمایي او تمریناتو په ډیره آسانی لویږي او د پښی زخمو په یی خلاصیږي، چې د زخمونو په درمل یی ډیر وخت تیریزې او تر ټولو بده بیا دا ده، چې کېدلی شي دغه پښه بیا عملیات شي او نوره هم لنډه شي او دا هم کېدی شي، چې زخم خورین شي او میکروبي شي، چې دا بیا ډیر ستونزمن حالت دی، چې د ناروغ له مرگ سره مله پېښه ده، خو مسلمان مجرمین په بندیخانو کې او یا هم په کوڅو کې وراسته شي.

۲ - د پښی د پریکولو سایکولوژیکي ستونزی: د ناروغ لپاره د پښی پری کېدل، کېدلی شي د هغه د هیجانیتوب سبب وگرځي او ناروغ حتی په خانوژنه لاس پوری کړي، ځکه مخکی له عملیاتو له ناروغ سره د کورنی د غړو سر بیره بیلابیل روغتیایي چارواکي مرکي کوي، چې ناروغ عملیات ته سم آماده شي او له دغو ناخوالو وژغورل شي. ناروغ ته د پالنتونونو په اړه هر اړخیز مالومات ورکول کېږي او د بیا رغاونی مرکزونه ورته ښودل کېږي، خو په اسلامي نړی کې د جور سړي پښی هسی ورقطع کړي او بیا یی په ټولنيزو ستونزو کې ډوب کړي.

۳ - کورنی ستونزی: وروسته له دی، چې ناروغ له پری کړی پښی سره خپل کور ته ولاړ شي، نو بیا دغه ناروغ هغه سړی یا میرمنه نه ده، چې په دوو پښو گرځیدل او یا یی دواړه لاسونه درلودل. په کورنیو چارو کې هم له

گنشمير ستونزو سره مخامخ کيږي. د بيلگي په توگه که د يو انسان لاس قطعه شو، نو د پرتوگابښ (آيزاربنډ) خلاصول اويا تړل به يې د رفع حاجت، اوداسه او جامو بدلولو په ترڅ کې څوک تر سره کوي؟ ستاسو ځواب به وي، چې محرم يا محرمه يې، خو داسې گومان وکړي، چې دغه شخص مجرد دی، کونډ دی او يا څوک نه لري بيا به څوک مرسته ورسره کوي؟ بيا به وايي چې پرتاگه ته دی لاشتک واچوي!

د کورنۍ غړو ته د ناروغ د يوې پښې پرې کول له عصبي تشنجاتو سره مله پيښه ده. په کورونو کې د ترينگرټيا امکانات رامنځ ته کوي، په کورنيو کې جنگونه پيښيږي، چې دغه معيوب کس کيدلی شي د کوڅې ژوند ته اړ شي. بيا به ياده کړم، چې په پرمختللو ملکونو کې د دغو خلکو لپاره هم پالنتونونه جوړ شوي، نو که له کوره بيزار شي، نو دغه پالنتونو ته استول کيږي او مراقبت يې د پالنتونونو د چارواکو لخوا تر سره کيږي او ژوند يې بيمه دی، خو په افغانستان کې دغه خلک د کوڅه ډبو د ريشخند مظهر شي.

تر ټولو ستونزمن ژوند د ناروغ د ميرمن وي، ځکه چې د مراقبت تر څنگ د کور د ډوډۍ ورکولو وظيفه يې هم تر غاړې کيږي او تر ټولو ستونزمنه ورته د خپل خاوند سره په ځای کې پريوتل دي، ځکه چې خاوند يې نور هغه بشپړ انسان نه دی، چې مخکې له عملياته وو. لنډه دا چې د پښې او يا د لاس پرې کول په ټولنه کې ډيرې نورې ستونزې هم رامنځ ته کوي، چې په هيڅ اسلامي مملکت کې يې د حل لپاره شرايط نه دي جوړ شوي. نن سبا په افغانستان کې له څو ميليونونو ډير معيوبين شته، چې د ژوند له خوالو او ناخوالو سره لاس او گريوان دي، خو که د لويديز ملکونو د اړوتوپيدک مرستو لری له ۱۹۸۶ ميلادي کاله په افغانستان کې فعاله نه وي، نو نن سبا به ډيرو معيوبينو ساختگي پښې هم نه درلودلې او خدايزه چې څه حال به يې وو!

په ټولنه کې د پالنتونونو لگښتونه: د يو ناروغ، چې پښه يا لاس يې پرې شوی وي، نو لږ تر لږه تر يو کاله د بيا رغاونې په بهير کې وي، چې لگښت يې ډير زياد دی، خو په ډيرو پرمختللو ملکونو کې د روغتيايي سيستم په برخه کې گنشمير مجهز پالنتونونه جوړ شوي، چې د ستونزمنو ناروغانو په بيا رغاونه کې غوره رول لوبوي. د هغه ناروغانو لپاره چې پښې يې پرې شوي وي او يا لاسونه، نو د هغوی لپاره ډير ښه د بيارغونې پروگرامونه او سامان آلات لري، خو په نړۍ کې له ۶۰ ډير اسلامي ملکونه شته، چې د شريعت پر اساس د گنشمير خلکو پښې او يا لاسونه ورپري کوي، خو بيا يې د قسمت کنډولۍ ته ورتيل وهي، چې هر څه پرې وشول هغه پرې وشول او خپله ټولنه هم له گنشمير ستونزو سره مخامخ کوي، په پښتو کې مثل دی، چې «په زور پلونه نه جوړيږي».

په ټولنه کې ډيرې پيښې داسې دي، چې بايد ټول اړخونه يې په پام کې ونیول شي. په ډيرو اسلامي نومي ملکونو کې د سيکولوريزم، دوديز او مذهبي دولتي سيستمونو اړی دوری روانی دي، چې ډير يې ټولنيزی اخلاقي ستونزی لري. په اسلامي ملکونو کې د تورکيې دولت او گنشمير نور سيکولير کرکتر لري، مگر ډيرو نورو ملکونو کې له دود سره سم اسلامي شريعت (سني/شيعه او داسې نور شريعتونه) او خپل دوديز کره وړه گډوډ کړي دي، چې په ټولو ملکونو کې په زور په خلکو تحميل شوي دي، خو پايله يې هغه څه ده، چې په اسلامي نړۍ کې يې مور وينو، نو څه چې کړي هغه به ربيی!

زه له شريعت سره هيڅ ستونزه نه لرم، ښه ويل شوي، چې غل نه وي له پاچا هم مه وپريږه!، مگر ستونزه دلته ده، چې اسلامي ملکونه د بيلابيلو مذهبونو په تبي تاوده دي او هره ټولنه خپل اسلام، خپل تفسير او اسلامي تعبير لري، چې مور پکې حنفي يو، خو يو شی د اسلام ډوله ټولنی ټوليز دی، هغه دا چې د غله لاس پرې کړي، ميروښه ښځه وروسته له زنا په تيرو وولي، پيغله او يا نا ميروښه بيا په دورو يا متروکو وهي، همجنسبازان له غره ښکته راوغورځوي، چيری چې غرونه نه وي، نو ديوال پرې چپه کړی، خو هيڅوک نه پوهيږي، چې ديوال پوخ وي او که له خټو کومه پخسه وي، خو پايله يې يو شی ده، يانی د زنا کار وژنه او بس.

پر ما به هم يو شمير کومه کرده، سه کونجه يا چارکونجه ټاپه وهي، خو يوه خبره ډيره غوره ده، چې په بحث کې ريښتيا راڅرگنديږي او د حل لاره موندل کيږي. د پورته يادشويو جنايتونو لپاره د دی سپارښت کيږي، چې د هرې ستونزې شاليد بايد وڅيرل شي او له علت او سبب سره يې سم چلند وشي. د ټولنی د سوله بيز ژوند لپاره بايد بشري ارزښتونه پياوړي شي، چې انسان خپل موقف ونيسي يانی د اشرف المخلوقاتو ځايناستی شي، نه لکه نن سبا چې په افغانستان کې زورواک، قاچاقير، قاتل اورزپل په خلکو واک چلوي او سپيڅلي افغانان يې قرباني دي، خو سپيڅليو ته هم پکار ده، چې لاس تر زنی کينني او د افغانستان د ژغورلو لپاره لاس راوغاړي!

درنو لوستونکو! زه په يو شي نه پوهيږم، چې ولې په اسلامي ټولنو کې يو سم اداري دولتي سيستم نه رامنځ ته کيږي او د هغو ستونزو په اړه څيړنې نه تر سره کيږي، چې دغه ټولني ورسره لاس او گريوان دي او يا يې د دغو ټولنو د انارشي له گواښونو سره مخامخ کړي دي. ما پرته له افغانستانه په بيلابيلو کفرې ملکونو کې هم ژوند کړی، له کمونيستي ملکونو رانيولې بيا تر کيپتاليسټي او امپرياليسټي ملکونو پورې. په دغو ټولنو کې هم ډيرې ستونزې شته، خو زما په شخصيت څوک تيری نه کوي، د خپلو اسلامي مناسکو لپاره د دې امکانات لرم، چې جومات ته ولاړ شم او يا په خپل کور کې خپل اسلامي عبادت وکړم.

بايد ياده کړم چې زما ستونزه د اسلامي بيلابيلو فرقو له پيروانو سره ده، چې ما دې ته اړ کوي، چې بيا يې جومات ته ور نه شم. د بيلگې په توگه د يوې مذهبي فرقې جومات ته تللی وم، وروسته د ماسپينين له لمانځه يې په اوږدو ژبه نعتونه پيل کړل او بيا يې يوه حلقه ووهله او په جومات کې په يو او بل پسې گرد تاويدل او ما ته يې هم برگ برگ کتل، چې ورسره گډ شم، خو زه هم وروسته له لمانځه او دعا له جومته ووتلم. په کابل کې خو تاسو وليدل، چې د شيعگانو د کوڅو سينه کشيو، د سرکونو پوشاپونو او ځان وهلو پايله هم د کوڅو لرل په وینو شول او وروسته له ۱۴۰۰ کلونو بيا هم دغه ورځ په وینو لمانځل کيږي.

زما ليکنې د ټولو مسلمانانو لپاره راجع نه دي، خو په افغانانو کې زه خورپيږي، نو ځکه ورته ځينې پيښې له خپل نظر سره سمې سپرم، په دې هيله، چې کيدی شي زموږ دغه بدمرغه هيواد چې دا دي له دريو لسيزو ډيره موده کيږي، چې په وینو کې لمبول کيږي، د ستونزو د حل لاره پکې وموندل شي او موږ وکولی شو، خپلو هيوادوالو ته يو هوسا ژوند ورپه برخه کړو. دغه موخې ته د رسيدو په تمه زه هم کله کله ټولنيزې ليکنې کوم.

زما د يوې ليکنې په غبرگون کې يو خواخوږي د دې وړانديز کړی وو، چې پخپله بله ليکنه کې د افغاني داسې دولت جوړيدنې وړانديز وکړم، چې ټولو افغانانو، گاونډيانو او نړيوالو ته د منلو وړ وي، خو له خواشينې سره بايد ياده کړم، چې دغه پدیده يا ټولنيزه وجيبه زما له سويې ډيره پورته ده او له بل پلوه زه بايد ځان ته د دې واک او اختيار هم ورکړم، چې د افغانستان په سياسي خړوبه ورگډ شم، خو له بل پلوه داسې گومان کوم، چې د دغه يو دوست زړه هم ونه غورځوم او که يې ټوکه کړی وي، نو بيا خو د زړه د تټاکې ويلی کول دي، نو زه به هم د څو کرښو په تورولو يو څه وليکم، که د حل لاره نه وي پکې، مگر د سوچ او شاربلو لپاره به يوه پلمه شي.

زه څه موده مخکې د افغانستان د شمالي سيمو تر لسو زياتو ولايتونو ته تللی وم او له هغې مخکې له کابل ټر کندهاره او بيا تر جلال اباده کې هم يو سفر درلود، نو طبيعي خبره ده، چې د خلکو په ژوند کې مې ډير څه وليدل او د عاميانو او سالارانو ژوند مې هم له نيزدې وليد او په يو شمير غونډو کې مې گډون هم وکړ او د ودونو په ليدلو مې سترگې هم مړی کړی، نو اوس که څه ليکم زما د ليد په شاليد کې به يې څرگندوم.

په پښتني سيمو کې، زما موخه جنوبي سيمه، جنوب غربي سيمه، شمال شرق سيمه ده، چې پښتانه پکې ډيرگري دي او په شمال کې بيا پښتانه لږکي دي، خو په ټولنيز ژوند کې بيا هم ډيره غوره برخه لري، مگر يوه خبره په زړه پورې ده، چې په شمال کې د عادي خلکو په منځ کې ټولنيز فشار نه ليدل کيږي. ډير پښتانه خپل ورځنی ژوند تيروي او دولتي ادارو کې کار کوي، خو د دريو لسيزو په بهير کې گنشمير پښتانه له سيمې بې ځايه شوي، چې علت يې جگړه ده، ځکه کمونيستي، جهادي او امريکايي ناخوالې پښتنو ته په ميراث رسيدلی دي، نو پښتانه به يې شاربي، ځکه چې نن سبا امريکايان هم خپل دوښمن د پښتنو په هويت کې ويني، نه د افغانستان د لږکيو په شتون کې.

په پښتني سيمه کې بيا بدمرغي په بل ډول ده، هغوی داسې گومان کوي، چې په شمال کې پښتانه ډير کم دي او دا سيمې د نورو دي، مگر داسې نه ده. په شمال کې پښتانه د خپل هويت او شتون جوگه دي، خو که په جنوبي پښتني سيمو کې بې اتفاقي وي، نو په شمال کې د پښتنو د خپلو گواښ هم پياوړی کيږي، نو د افغانستان د ستونزو په حل کې د پښتني سيمو د پښتنو اتحاد او يووالی ډير غوره گڼل کيږي. يو شمير پښتنو په خبرو اترو کې يادوله چې د شمال سيمې دى اقليتونو ته ورپريښودل شي، خو د استدلال شاليد يې د شمال پښتنو په اړه نا پوهي وه، چې شمالي سيمې ته د پښتني سيمو د پښتنو نه راتگ دى.

د پياوړي افغاني دولت په جوړيدنه کې په پښتني سيمه کې همغري او يووالی حتمي دي. دا مهمه نه ده، چې دوى له طالبانو سره دريږي او که له مرکزي دولت سره، په دواړو بڼو سره د افغانستان د ادارې د پياوړي کيدلو امکانات رامنځ ته کيږي، خو که پښتانه لکه نن ويشل شوي وي، نو په افغانستان کې د يو پياوړي دولتي سيستم رامنځ ته کيدل نا ممکن دي. د افغانستان حياتي ستونزه د ټولنی وده ده، چې پرته له تخنيک او تکنالوژي نه کيږي، خو د پرمختگ لپاره امنيت ته اړتيا ده، چې بيا د ډيرگري تير په يووالي يانې پښتنو رامنځ ته کيدلی شي.

افغانستان يو اشغال شوی مملکت دى، نو د خپلواکي لپاره نظامي مبارزه اړينه ده، خو د ټوليز دوښمن په مقابل کې بيا هم د پښتنو يووالی اړين دى. افغانستان بايد د مافيايي سيستم له ادارې راوځي. نن سبا هره ډله يو شمير وسلوال خلک لري، چې په دولت کې يې منگولې خښې کړی دي. له دغه مافيايي سيستم نه هم د خلاصيدو لپاره بايد پښتانه اتحاد وکړي، پرته له دې دا هم ناشونی ده.

په ټولنه کې د ادارې لپاره گونديز سيستم ته اړتيا ده، ځکه چې د گوند په کرنلاره اوبنسټ ليک کې د هر گوند غوښتنې څرگندى وي، چې د پښتنو له همغري او يووالي سره بل هيڅ داسې گوند نه شي رامنځ ته کيدلی، چې د

افغانستان له ملي ارزښتونو (د افغانستان ملي ژبه پښتو، د افغانستان ځمکنی بشپړتیا او د اسلام مقدس دین) سره په تکر کې وي او یا هم د خاور زمین یا قومي فدراسیونونو خوبونه څوک په سر کې تیر کړي. د افغاني ټولنی لپاره باید هغه تورمخي سیاستوال چی بیلا بیل ټبرونه یی یرعمل کړي، تجرید شي او پر خای یی ځانگړه او صادق اوزبک، تاجک، هزاره، پشه یی، تورکمن او پښتانه لکه ټولنیز سمبولونه وروزل شي او په دولتي سیستم کی وگومارل شي، چی دغه کار پرته له یو ملي گونده نا ممکن ده. ځانگړه اداره د یو ټولنی د سمی اداری د سوله ییز ژوند تضمین ده. زه به د روغتیایي سیستم په اړه لږ رڼا واچوم، چی د ځانگړه ټولنی په برخه کی یو ټولیز نظر جوړشي.

- روغتیایي زده کړی (پوهنتونونه)
- روغتیایي ځانگړه هغه (داخله، جراحي، عقلي عصبي.... د دغه ټولو لپاره کلینکي روغتونونه)
- د روغتیایي سیستم د منجمنت یا مدیریت مسلکي کارپوهان
- روغتیایي سیستم (اداري واحدونه، روغتونونه، درملتونونه، ډیپو گانی، نشرات، گرځنده واکسینیزیشن، د چاپیریال حفظ الصحه او داسی نور)، نو دغو ټولو ته د مسلکي خلکو اړتیا ده، نو همدا ډول د ټولنی د بنوونی او روزنی سیستم، اقتصادي، قضایي او نورو سیستمونو ته ځانگړه چارواکي پکار دي، نو په ملا، قاري، تورن اسماعیل، رشید دوستم او داسی نورو دولتي اداره نه جوړیږي، ځکه نو دا به مو حال وي، لکه نن سبا چی په افغانستان کی دی.

پایله

افغانستان له مسلمانانو ډک ملک دی، مگر اسلامي ملک نه دی، ځکه د اسلام هیڅ قانون په افغانستان کی نه دی پلی شوی. په یوه ټولنه کی د کورنی جوړول یو ټولنیز واحد گڼل کیږي، خو له بده مرغه په افغانستان کی د لگښتونو له کبله دغه ټولنیز واحدونه له ډیرو ستونزو سره مخامخ دي. په افغانستان کی هلکان نڅول کیږي، نجونه، بنځی اخلاقي فساد ته لمسول کیږي، چی دغه ټول کارونه د اسلامي ټولنی سره منحرف دي. په افغانستان کی د انسان بشري ارزښتونه تر پښو لاندی کیږي، نو دغه ټول د یو غیر اسلامي او غیر انساني ټولنی کره وړه دي، چی په افغانستان کی په پریمانه پیمانته تر سره کیږي، چی د پارسي له یو اصطلاح سره سمون لري «هره کاره باش با خدا باش». د افغانستان د سمی اداری لپاره د یو کارپوه دولت رامنځ ته کیدل اړین دی. د دغه موخی لپاره باید ځانگړه افغانان په یو گوند کی راټول شي، چی د افغانستان د اداری لپاره جوت گامونه واخلي. افغانی رسنی باید د دی هڅه وکړي، چی د افغانستان په ټولو ټبرونو کی د صادق، ځانگړه او په افغاني ارزښتونو مین خلک د ټولنیز سمبولونو په بڼه ټولنی ته وروپیژني، چی د افغانستان په اداري چارو او ملي گوند کی ورگډ شي. د افغانستان د ټولنیزو ستونزو (حرص، سیالی، اصراف، بی حرمتي) په اړه سمی څیړنی وشي او خلکو ته په زغرده یادی شي او ستونزو ته د دودونو پرده وروا نه اغوستل شي.

په پای کی دغه فلم هم وگوری، چی څوک په بیسو کی ډوب دي او څوک بیا په وینو کی لامبی!

په درنښت

http://www.youtube.com/watch?v=2qa_AzBgNA&feature=related